

Keukenmeisje en archaeoloog, — en het lied van het Lam

Amice,

Of je geabonneerd bent op het tijdschrift „Kerk en Theologie”, weet ik niet. Het is nog jong, de tweede jaargang is nog bezig te lopen. Uitgaaf van Veenman, in Wageningen. In de eindredactie (van drie leden) zitten twee barthiaansche hoogleraren, de Heeren Haitjema en Van Niftrik. Nu weet je genoeg, wat de richting (loosheid) betreft; dit sinnetje zou natuurlijk kwalijk worden genomen door den chroniqueur van het orgaan, als hij het zou lezen.

In het Julinummer trof me een zeer korte „overdenking”, zal ik maar zeggen, onder het opschrift: De keukenmeid. Dat is een ouderwetsch woord, uit Stastok's tijd. Ik houd er niet van; trouwens, het herinnert ons te pijnlijk aan een goeien tijd, die voorbij is.

Maar goed, de schrijver, ds F. R. A. Henkels van Haarlem geeft daar enkele gedachten, onder het opschrift „De Keukenmeid”, en zulke „naar aanleiding van” Ex. 14:22. Daar hooren we, dat de kinderen Israels op het droge gingen in het midden der Rode Zee; en de wateren waren hun een muur, aan hun rechter-, en aan hun linkerhand.

Schrijver teekent de situatie: midden in het gevaar zijn, omringd zijn van den dood. En ineens: een geopen-de weg. Gekeuren, niet gemaakt. Een veilige weg.

Maar hoe (= hoezeer) veilig de weg is, en hoe de weg veilig is (hoe = op welke manier, door welk middel), ooh, dat zie je pas later, als je erdoor heen gekomen bent. Later komen de „verklaringen”: zóó en zóó is 't gegaan; langs dien en dien weg was 't mogelijk: zóó en zóó lagen de causale verbanden. Kijk, zegt de schrijver: daar heb je nu, bij de Rode Zee, het verschil tusschen..... een keukenmeid en een archaeoloog. De archaeoloog is de man, die van „oudheden” verstand heeft. Het schijnt, dat de schrijver vindt, dat zoo'n man hier inderdaad wat zou kunnen geven als bijdrage tot de kennis der werkelijke feiten bij Israëls doortocht door de Rode Zee, „De archaeoloog kijkt naar het landschap, de meren met hun trekkende wateren, naar de zonderling zich samenvoegende winden en getijden”. Hij „kijkt” (ik dacht, dat „kijken” wat anders was, maar daar ben ik maar A. V. voor), en daarna „weet” hij, zegt ds Henkels. Hij komt met een „verklaring”, die archaeoloog: zóó en zóó troffen de voorwaarden samen. De archaeoloog past alles in elkaar: hij bezorgt „een meer of minder passend mo-

Wijzigingen Handboek 1951

(Om tijd en onnoodige moeite te besparen, verzoekt de Redactie berichtjes voor deze rubriek rechtstreeks naar de administratie in Goes te zenden.)

- Blz. 19 DEPUTATEN CLASSIS WARFFUM, Kerk-visitatoren W. deel: D. Joh. v. d. Haagen en J. H. v. d. Hoeven, Sec. B. van Riet. (71)
- Blz. 36 DEPUTATEN PART. SYN. DRENTE. Aanvullen: art. 11 K.O. (prov.) quæstor oud. E. van Popta, Poststraat 18c, Stadskanaal; giro-rekening no. 564907 ten name van quæstor dep. art. 11 K.O. der Geref. Kerken — onderh. art. 31 K.O. — van Drente, Poststraat 18c, Stadskanaal. (72)
- Blz. 37 DEVENTER. Adres diaconie: P. P. Pontier Jr., Alexander Heghuistraat 9. (73)
- Blz. 40 HEEMSE. Predikant: ds H. C. Overeem. (74)
- Blz. 42 BLOKZIJL. Vacant. (75)
- Blz. 47 ZALK EN VEECATEN. Predikant: ds L. Moes. (76)
- Blz. 48 APELDOORN. Adres diaconie: T. H. van Es, Hattenscheweg 30. (77)
- Blz. 56 AMERSFOORT. Adres kerkeraad: G. Grasdijk, St. Ansfriidusstraat 13. (78)
- Blz. 59 BREUKELLEN. Adres kerkeraad: G. Vlaanderen, Schippersgracht 25, Maarssen. (79)
- Blz. 62 ZEIST. Kerkdiensten in eigen kerkgebouw, Jac. v. Lenneplaan 1a, om 10 en 5 uur. (80)
- Blz. 63 DEN HELDER. Adres kerkeraad: T. de Vries, Ruljghweg 128, Tel. 2496. (81)
- Blz. 64 OOSTZAAN. Adres kerkeraad: P. Flens, Kerkbuurt B 240, Oostzaan. (82)
- Blz. 66 AMSTERDAM-C. Kerkelijk Bureau telefonisch aangesloten onder nr 58200. (83)
- Blz. 73 SLIEDRECHT. Vacant. (84)
- Blz. 76 OEGSTGEEST. Adres kerkeraad: Jac. Vreeken, de Kempenerstr. 46; Diaconie: G. Heemsterk, Rijnburgerweg 26; Penningmeester Kerk: G. Wolters, de Kempenerstr. 37, Tel. K 1710—26515, Postrekening onveranderd. (85)
- Blz. 78 DELFT. Adres diaconie: A. J. Arnold, Buitenvaartsluis 313. (86)
- Blz. 79 's-GRAVENHAGE-WEST. Commissie v. Beheer: R. H. v. Driel, Acaciastraat 166, Postr. 423510. (87)
- Blz. 84 ROTTERDAM-DELFHAVEN. Adres kerkeraad: D. v. d. Graaf, Haringpakkerstr. 8a, Rotterdam-W. Tel. 37855. (88)
- Blz. 87 ROZENBURG. Adres kerkeraad: J. Poppe, Koolweg 1, Rozenburg. (89)
- Blz. 91 MIDDELBURG. Diensten te Zoutelande in het Verenigingsgebouw „Middendorp”, Smidstraat, om 10.30 en 4.30 uur. (90)
- Blz. 94 MAASTRICHT. Predikant: Ds Th. C. F. van Kamp. (91)
- Blz. 109 BEROEPBARE CANDIDAAT: G. Blijdorp, 1e Pynackerstraat 110, Rotterdam. (92)

geplante gemeente een eigen dienaar des Woords kan onderhouden, dan is het werk van den evangelist als ambtelijk werk in die gemeente afgeloopen en kan hij weer verder. Het zou echter wel mogelijk kunnen zijn, dat de „jonge” kerken den evangelist beroepen om hem voor het „zendingswerk” verder af te zenden, zoodat hij van de ééne kerk (b.v. in Nederland) overgaat in dienst van de andere (b.v. in Indië). En dan daarbij aansluitend: hij kan geen lid van zulk een pas gestichte kerk zijn, zonder in den ambtelijken dienst van die kerk beroepen te zijn, n.l. als evangelist voor het zendingswerk.

Verder meenen we, dat de evangelist, die uitgezonden wordt naar de heidenen, ook de ambtelijke bevoegdheid dient te bezitten om in de zendende kerk en kerken het Woord en de sacramenten te bedienen. Hij heeft die bevoegdheid immers ook op het „zendingsveld”: hij preekt en doopt, en bedient ook het avondmaal in de pas geïnstitueerde kerk, als deze nog geen daartoe geordenden ambtsdrager heeft. En gelijk een dienaar des Woords, met welken een evangelist de ambtelijke taak van bediening des Woords en der sacramenten gemeen heeft, ook in een andere dan zijn eigen plaatselijke kerk daartoe bevoegdheid heeft ontvangen, zoo zal de evangelist, wanneer hij hier met verlof of anderszins is, ook in al de kerken van het verband het Woord en de sacramenten mogen bedienen. Wij kunnen hier wijzen op een Bijbelsch gegeven. Wanneer Paulus en Barnabas, na de eerste zendingsreis en na de vergadering in Jeruzalem (Hand. 13—15:34), in Antiochië zijn en daar eenigen tijd in de „zendende” kerk verkeren, lezen wij van hen, dat ze aldaar leeren en met vele anderen het Woord des Heeren verkondigen (Hand. 15:35).

Tenslotte volgt ook uit de erkenning van het evangelistenambt het een en ander voor de opleiding.

Het meerderheidsrapport handelt daarover niet afzonderlijk, doch neemt in de eindconclusie als punt 3 op: „de opleiding dezer dienaren inrichten naar de hoge eischen aan dezen dienst te stellen” (bl. 13).

Het minderheidsrapport van Ds v. d. Waal schenkt er bijzondere aandacht aan in een aparte paragraaf. De vraag wordt gesteld, of onze „zendelingen” aan de Theologische Hoogeschool hun opleiding kunnen ontvangen dan wel of er een aparte zendingsschool dient te komen. De minderheidsnota wijst er terecht op, dat dit laatste als gevolg moet hebben, dat de kerken bij de keuze afhankelijk zouden zijn van hen, die „voor zending studeeren”. Uitgaande van het standpunt, dat een dienaar des Woords als „zendeling” dient uitgezonden te worden, wil de minderheidsnota pleiten hiervoor, dat al het onderwijs aan de Theol. Hoogeschool meer direct op „de zending” ingesteld zal worden. Taalstudie en kennis van land en volk zouden dan een en ander nog kunnen aanvullen. 't Ware voorts ook te overwegen — zoo lezen we ook —, of Maleisch niet facultatief aan de Hoogeschool gedoceerd zou kunnen worden. Dan zou er, als er meer zendende kerken komen, meer contact met het zendingsveld onderhouden kunnen worden.

Ds Doornbos houdt blijkens hetgeen hij in zijn reeds genoemd boekje over de opleiding schreef (bl. 36—46) niet zoo sterk vast aan de wetenschappelijke theologische opleiding. Voor hem kan desnoods de studie en kennis der oude talen (Grieksch en Latijn) wijken voor die van het Maleisch, welke de evangelist noodig heeft. Want men kan de Schrift wel verstaan zonder kennis van Hebreeuwsch en Grieksch. Derhalve wil hij als vooropleiding de H.B.S. of een gelijkwaardige inrichting en daarna een opleiding, welke de volgende programmapunten omvat: 1. grondige kennis van de bijbelsche geschiedenissen en vaardigheid in het vertellen daarvan; 2. kennis van de Heilige Schrift en het verstaan daarvan met vaardigheid in het verklaren; 3. hoofdzaken van de geloofsleer; 4. hoofdzaken van de kerkgeschiedenis en het kerkrecht; 5. hoofdzaken van de geschiedenis van de zending en van de methoden die bij de zending gebruikt zijn en worden; 6. degelijke kennis van het Maleisch, niet alleen van de Maleische omgangstaal, maar ook van het Maleisch als voertaal voor de prediking; 7. eenige kennis van de fonetiek; 8. eenige kennis van de pseudo-religies. — Zulk een opleiding kan aan geen hoogeschool worden verkregen en dientengevolge zal het gezocht dienen te worden in een speciale school of in een particuliere opleiding.

In alle bescheidenheid zouden wij, na hetgeen we zool over de opleiding van evangelisten gelezen hebben, de volgende zaken naar voren willen brengen.

Wij gelooven, dat het groote moeilijkheden zou geven een aparte „zendingsopleiding” in te stellen, niet alleen al hierom, dat een aparte „zendingschool” een kostbare zaak is, zeker voor onze kerken, doch vooral om deze redenen, dat jonge menschen dan al op zeer jongen leeftijd dienen te beslissen of ze „in de zending” zullen gaan en dat lust tot het evangelistenambt nog geen bewijs is, dat ook de vereischte gaven aanwezig zijn. Het evangelistenambt is een zeer verantwoordelijk ambt: kerken planten en die naar zelfstandig ambtelijk leven leiden. En dat werk moet, anders dan hier dat van een predikant, die de hulp en de leiding van zijn kerkeraad en meerderen heeft, verricht worden in moeilijke omstandigheden, daar hij vaak alleen staat. Vandaar dat de zendende kerk zich er wel terdege van mag overtuigen, dat de gezondene door den Geest des HEEREN met zulke gaven is toegerust, dat er alle goede verwachting is in het planten en leiden van kerken en geloovigen. Vandaar dat het alle over-

weging verdient te vragen, of een evangelist niet eenige ervaring in het kerkelijk ambtswerk dient te hebben, alvorens naar het zendingsveld uit te gaan.

Ook zouden we er voor willen pleiten, dat een evangelist toch Hebreeuwsch en Grieksch zal kennen, om de Schrift te lezen in de talen, waarin het den Heiligen Geest heeft goedgegemaakt ons de Heilige Schrift te schenken. Wij voor ons zijn van oordeel, dat wij die inspanning en eerbied verschuldigd zijn aan de genoemde beschikking van den Heiligen Geest. De evangelist heeft met den dienaar des Woords gemeen de verkondiging van het Woord en daarom zullen we voor beide in dezen gelijke eischen dienen te handhaven.

Als wij aan de evangelisten niet als eisch stellen de kennis van de grondtalen der Schriften, zullen we dien eisch ook moeilijk kunnen stellen aan de dienaren des Woords hier en in de op het zendingsveld geplante kerken.

Offer des Heeren¹⁾

(In Memoriam Ds J. Kapteyn — 8 Aug. 1942).

Wij, die Uw woord betuigen — ziet,
vergaan van kommer en verdriet,
van grote vrees en beven,
De boze dreigt en blaast ons aan
en waagt welhaast zijn klauw te slaan.
Ai, laat ons lijf en leven
niet in zijn tanden sneven.

Wij zwichten niet voor nood en pijn —
wat zou ons zorg of kommer zijn,
hoe zou ons lijden deren?
Maar dat dit god'loos rot ons plaagt
ons openlijk te smaden waagt
te schenden en schoffen
het eigendom des Heeren.

Dit is ons zulk een bitterheid,
dat alle plans en majesteit
van ons wordt weggenomen...
Wij willen schoon ten Hemel gaan
en ongeschonden voor U staan
het hoofd gediend met kronen,
Uw Godlijk beeld vertonen.

Wij liggen uitgeschud en naakt,
als walg en weerzin uitgebraakt,
vermeten en gemeden,
Die grijsheid, kind noch maagd ontziet
verschoont ons laatste hulsel niet.
Ach, slechts met bloed bekleeden
doet hij ons voor U treden.

O, martelaren van deez' tijd,
God kent Uw leed, God ziet Uw strijd
uw wonden en uw pijnen.
Hij maakt uw bitt're schande goed.
Hij weegt de waardij van uw bloed.
In paalen en robbijnen
zult gij voor Hem verschijnen.

KEES VAN DUINEN. †

1) Een van onze lezers, vriend van wijlen den dichter Kees van Duinen, zond aan ons blad dit vers; aanleiding daartoe was de verschijning van den bundel „De Trap”, die onlangs in ons blad en ook verder in de pers besproken werd. Niet alle verzen van Van Duinen zijn in bedoelden bundel opgenomen, ook dit niet. Toch verdient het bewaard te blijven, weshalve wij gaarne overeenkomstig het verlangen van inzender, het hier een plaats geven. — K. S.

Alles bijeen genomen meenen wij, dat voor een evangelist ook noodig is gymnastische en theologische opleiding. Komt daarbij dan nog een zendingsopleiding, dan zal de geheele opleiding inderdaad vele jaren vragen, doch de omstandigheden en het bijzonder-ambtelijke van het evangelistenambt nopen daartoe. Zoodat wij de tot op heden gevolgde praxis in dezen niet zoo verkeerd kunnen achten. Mocht iemand in zijn studententijd reeds voor het toekomstige werk als evangelist kunnen bestemd worden, dan zou het wellicht overweging kunnen verdienen hem van sommige vakken voor het theologische candidaatsexamen vrijstelling te verleenen. Dan zou er eenigen tijd vrijkomen voor „zendingsstudie”.

Wat de voorslag van ds v. d. Waal betreft, om n.l. heel het onderwijs aan onze Theologische Hoogeschool meer direct op de zending in te stellen en ook b.v. Maleisch als facultatief vak te doceren: wij weten niet precies wat hij bedoelt, daar het niet nader wordt geconcretiseerd, en we weten ook, dat de opleiding reeds vrij zware eischen stelt, zoodat uitbreiding van het programma voor alle studenten toch wel bezwaren ontmoet. Overigens kunnen de mannen-van-het-vak in dezen beter oordeelen dan wij.

Rotterdam.

FRANCKE.

zalek, waarin alles zijn plaatsje vindt", „Zelfs God kan daar ook nog wel bij, desverdiend".

Die laatste grimmige volzin is van de Henkels; en dat is maar gelukkig, want je merkt eruit, dat hij den archaeoloog toch maar amper kan verdragen, bij de bespreking van het wonder, dat God zijn volk een smallen weg bereid heeft door zijn sterken arm.

Maar nu — tegenover den archaeoloog de keukenmeid.

Die archaeoloog (beroepshalve) moet er niet door. Het keukenmeisje wel. „Zij met al de anderen" (zegt de schrijver; gelukkig krijgt de archaeoloog toch ook nog een kansje achteraf...). En zie — terwijl nu de archaeoloog gaat betoogen, daar gaat het keukenmeisje zingen. „Van haar nu zeggen de oude Rabbijnen, dat aan het strand van de Rode Zee een doodgewone keukenmeid van Gods heerlijkheid precies evenveel en niet minder kreeg te aanschouwen dan het zeldzame deel was van de extatische vizionair Ezechiel in diens meest vervoerde ogenblikken". De schrijver kan zich wel vinden in die oude rabbijnen. „De rest is archaeologie".

Men kan het ook zoo zeggen, vindt de Henkels: de archaeoloog spreekt van het stollen der watermuren, ter rechter- en ter linkerhand. De keukenmeid echter spreekt over iets totaal anders. Ze spreekt van den weg daartusschen, den smallen, den veiligen. Of eigenlijk spreekt ze niet — want in de keuken zingt ze. Daartoe is ze gedoopt. De schrijver wou wel zulk een keukenmeid zijn. Liever dan een archaeoloog.

Tot zoover de schrijver. Op den achterkant van den omslag beveelt de uitgever een boek aan van den archaeoloog Prof. Dr Th. C. Vriesen: Palestina en Israël. Maar dezen keer staat de archaeoloog met den rug naar het verleden en het gelaat naar de toekomst. Dat kan natuurlijk ook. Je blijft er dezelfde bij.

Die confrontatie — op geduldig papier — van het meisje en den archaeoloog, van zangster (op een afstand, want de jongedame blijft „in haar keuken") en betoogster (op een afstand, want de oude heer kan Mozes' eeuw niet meer terughalen) — ik mag ze wel. De tegenstelling komt, in wat anderen vorm, eenigszins neer op de bekende contrastering van: speler en toeschouwer. Het is een liefkoosd thema van Barthianen. De speler (denk aan de arena, speler kan dus wel vechter en worstelaar zijn), de speler zit midden in de worstelling; het gaat hem om dood en leven. Maar de toeschouwer zit maar toe te kijken: den idealen stand te construeeren en den werkelijke stand te reconstrueeren. Hij praat erover, hij redeneert erover, misschien schrijft hij er wel een artikel over in dat verschrikkelijke blad „Sport". Maar het raakt hem de kouwe kleeren niet, laat staan de warme huid, laat staan het kloppend hart.

Verwondert het jou niet een beetje, dat de schrijver het zangmeisje in haar keuken achterliet? Ik zou liever de keukenprinses hebben genomen, die door die zee moest. Dat zegt de schrijver ook wel, maar hij laat ze ook in de keuken zingen. En ik geloof, dat ze, zoodra ze weer in de keuken is, heel wat geleerd heeft van dominees, en onderwijzers, en boekenschrijvers, kortom van geloovige beschouwers en geloovende „archaeologen". Zoodat ik de confrontatie van die twee figuren wel een beetje minder pijnlijk maken wou. Ik zing liever met het meisje na de geloovige beschrijving van den Schriftgetrouwen archaeoloog. Ik heb al eens zoo iemand hooren zingen. Hij heette Esser. Dr J. J. Esser. Zoo wijs en geleerd en peuterachtig als die archaeoloog. Maar zoo vroolijk in den Heere en zoo verrukt eenvoudig als dat keukenmeisje.

Maar weet jij, waarom ik aan dat artikelje van de Henkels teruggedacht?

Omdat ik het tijdschriftnummer verder doorlas, en toen ook een artikel van dr J. G. Woelderink tegenkwam. Het handelt over „de volkskerk".

Toen ik dat had doorgenomen, zat dat probleem keukenmeisje-(archaeo)loog me ineens weer „in kop te malen", zeggen de Groningers, geloof ik.

Dr Woelderink — en die onder de Barthianen. Dat wil zeggen: onder de keukenmeisje-logen. Onder hen, die betoogend als de geraffineerde, en systematiserend als de taaieste scholasticus, de figuur — op papier — hebben uitgeknobbeld van het zingende keukenmeisje als oogenblikstype (en dus heelmaal geen echt type) van den mensch, die alleen maar „in het oogenblik" God „hoort". Wel „geloovend", maar niet „geloovig". Als dat keukenmeisje, dat in haar „oogenblikkelijkheid" natuurlijk alle beschrijving van archaeologen, en anthropologen, en theologen en alle andere-logen tart, eenmaal erkend is als de werkelijke geladen, gespannen hoorders-van-t-Woord, dan blijft ze wel in de keuken, en laat de archaeo-

logen rustig een stel boeken plus een theocratie en een kerkenordening voor elkaar brengen.

Dr Woelderink onder de barthianen.

Nee, nee, geen barthiaan. Maar onder hen werken. En met hen publicerende. Dat lijkt me een der eerste en meest tastbare schadeposten, die op rekening staan van de kwade suggesties der nieuwe Hervormde „Kerkenordening". Die is een rimp, dunkt me, tienmaal erger dan „1816". Want zonder ook maar één geloofs-vraag scherp gesteld, laat staan beantwoord, laat staan opgelost te hebben, komen nu onder de kruisvaarders-leus „God wil het", al die hervormde menschen bij elkaar, wisschen de grenzen uit, begraven de strijdbijlen, waarop een deel hunner het monogram van „Christus-Koning-Profeet-Borg" geschreven had, en gaan nu hand in hand het vlot betreden, dat afdrift op den stroom, die „de kerk" afvoert naar de zee van 't zich associeerend christendom — in „dienstauto's" trekken ze naar de „dienst-vloten", de gelijkschakeling tegemoet. Holland henkt zich selbst.

Woelderink onder de barthianen — ik vind het toch zoo jammer. Destijds hebben we allemaal veel van hem gehouden. Toen Hepp ook hem te lijf ging, wisten we: de bestrijding raakt de kern niet, en Woelderink ziet inderdaad dingen, die Hepp niet ziet. Hij zag veel van de sacramenten, dat Hepp niet wilde zien, en toen niet meer kon zien — hij was op weg naar de prutsery van 1944. Woelderink zag veel in de gereformeerden van den bloeitijd, en in het verbond, en in den mensch, en in het conflict Reformatie-Wederdooperij, dat Hepp niet zag. Wij hebben allemaal van dien man gehouden, al begrepen wij: hij is mis in het „stuk der kerk". In het stuk der kerk lijkt hij, dachten we, op den archaeoloog, meer dan op de keukenmeid.

En sommigen zeiden toen al: als 't op dat ééne punt mis is, dan komt er meer uit zijn verband.

Ik geloof het ook.

Nu hebben ze de Hervormde Kerk opgedrongen een „archaeologen"-werkstuk van comme ça, genaamd de nieuwe Kerkenordening. En kort daarna zie je ook Woelderink met de archaeologen-van-het-keukenmeisjes-Erlebnis in zee gaan. Die hebben de nieuwe kerkenordening gemaakt. Ik hoorde een besten, vromen hervormden man zeggen: is 't niet een wonder, dat God nu al die partijen, die zólang mekaar bevochten hebben, in eens bij elkaar brengt? Ik dacht: daar heb je dezelfde ziekte als ons wordt opgedrongen onder den naam van gezondheid: je gaat maar eens praten, zegt maar: ik ben móe van den strijd (een nette term voor: beu van wat ik als Gods waarheid heb aangediend), en kijk, de gebraden vredesduiven vliegen je in den mond.

Woelderink onder de barthianen. Zijn boeken gaat hij afschrijven. Zijn prachtige studieresultaten worden gehonoreerd, en „eerlijk" ook, door archaeologen, want ze zijn ook archaeologisch knap. Maar het keukenmeisje in Woelderink oefent de stem voor den kóórzan. Tekst: het maaksel van Woudschoten: kerkenordening der volkskerkenheid.

En nu gaat Woelderink over de volkskerk schrijven. Niet zó, maar zoo. De archaeoloog in hem vecht tegen andere archaeologen. Hij is nog druk aan het „onderscheiden", om niet de valsche, doch de ware volkskerk-idee aannemelijk te maken.

Maar het blijft de volkskerk.

Ik vertel je maar niet, amice, hoe het volgens Dr Woelderink dan niet en wel moet met de volkskerk. Ik vertel je alleen maar dat ik het naar vind, dat ook die man in dien kring terecht gekomen is. Het aantal dergenen, die de Barthiaansche ideologie-der-keukenmeisjes-gestalte gaan overnemen, of goedpraten, groeit. Bij de hervormden, en bij de synodocraten. Als 't in de kerk mis gaat, wordt er meer losgemaakt. Uit kerkelijke misère komt het voor een deel, dat menschen, die moesten vechten-op-leven-en-dood-met-Barth, toch eigenlijk zeggen: nou ja, is 't dan zó erg? Ze breken de geleerden, en kijken uit naar die dienstauto, die je naar dat vlot moet brengen. Het vlot naar de zee der „oecumene". Een Roode Zee „gebeurt" niet meer.

Dat keukenmeisje van den haarlemschen dominee song — als ik goed combineer — eerst bij de Roode Zee zelf onder Mirjam en later „in haar keuken". Nu — er is een lied van Mozes (bij de Roode Zee) en later komt er een lied van het Lam (Ex. 15, Openb. 15).

Ik hoor veel archaeologen praten over „de kansen der kerk". Gek, dat die kansen-speculanten zoo secuur op archaeologen lijken, en dat ze de Barthiaansche kans van een gemeenschappelijk anti-kansberekenings-en-pro-waagstuk-front hebben aangegrepen met succes. Ze praten samen over „Wagnis" (waagstuk, kans zonder kansberekening). Dat was de kans der rekenaars. Ze waren

erbij als de pinken.

Wil ik je eens wat opbiechten. De Vrijmaking van 1944 — dat was nu eens geen archaeologen-beschrijving, doch dienstmeisjes-gang en dienstmeisjes-zang. Ik wou, dat er anderen waren, die het weer eens aandurften, doodgewoon je gang te gaan in de kerkvraag, zonder rechts of links te zien. En vooral, zonder te DOEN, of je rechts of links niet ziet. Er zijn immers ook archaeologen in het costuum van 't dienstmeisje; en als 't dan eindelijk voor mekaar is, zingen ze in keukenmeisjes-costuum, uitblazend van archaeologen-berekening: psalm 133!

We hebben allemaal onze Roode Zee. Je moet niet zeggen: eerst moet ik daar en daar zijn, en eerst moet 't K.N.M.I. van De (Kerk)bilt die en die weersverwachting hebben ómgeroepen, en dan pas zal ik gelooven: er is een Roode Zee, en nou móet ik wel een daad doen; het water in of — farao tegen 't lijf. M'n goeie man, de lui die zó praten, hebben allemaal kaarten op zak, en theorieën, ook over de kansen, die God ons geeft om nog eens 'n Roode-Zee-crisis te beleven. Kortom: het zijn archaeologen. Je hoort ze 't zeggen: mijn kerk verlaten? Meneer, ZOOLANG ze dit of dat niet doet, ZOOLANG ik dit of dat nog mag (want jij kunt mij niet schelen), ZOOLANG is het geen valsche kerk, en hebben we geen Roode-Zee-impasse. Jammer voor Mirjam en het keukenmeisje, dat die het archaeologenwoord „impasse" niet gekend hebben.

Maar laat al die lui praten.

Een Roode Zee, die zoek je niet op, en die ga je niet uit archaeologen-vliegtuigen verkennen voor den kartografischen dienst. Je staat er ineens voor: „ze" bevelen je wat onzinigs, God zegt: niet doen, want dan maak je je zonden nog maar meer, en dan doe je 't niet, en dan heb je de Roode Zee-passagie. Je komt er door en je hebt de kerk weer en je gaat zingen met 't keukenmeisje en je vraagt de archaeologen van je kerk, of ze arijschrift Schriftconform de situatie willen beschrijven. Al zingend onder 't schrijven.

We stikken niet onder de archaeologen. Dat is bruikbaar volk, als ze geloovig zijn tenminste. We stikken alleen maar van de bedorven lucht: archaeologen van het koudste bloed, maar geschminkt als het moderne keukenmeisje met roole nagels. Ze zingt, maar ze zingt mij te mooi. Ze zingt geen Mirjamslied, maar — is 't niet casueel — den Barthiaanschen Schlager.

En toch zijn we op weg, in onze UIT alle volk gewonnen kerk, naar de stranden waar het Lamalied wordt ingezet. Kun je weer zingen, ouwe vrijgemaakte jongen? Zing dan mee. Zing met je archaeologen-object

ADOLPHUS VENATOR.

KERKNIEUWS

Beroepen te:

Zaandam, Blokzijl, Sliedrecht, Bilthoven en Musselkanaal-2e Exloërmond, Cand. K. Deddens te Kampen. Zwijndrecht-Gr. Lindt, Cand. J. Faber te Amsterdam. Barendrecht-Pernis, Cand. W. G. de Vries te Groningen.

— SNEEK. Aan de vacatiegangers te Sneek en omgeving wordt meegedeeld, dat de kerkdiensten Oosterdijk 30 zijn om 8.30 en 14.30 uur; dus niet zooals in het Handboek vermeld.

— 's-GRAVENHAGE-WES: De kerkdiensten van de Geref. kerk te 's-Gravenhage-W., welke gehouden werden in de Cederstraat 29, worden thans tijdelijk gehouden in de Copernicusstraat 161, in verband met reparatiewerkzaamheden.

— STICHTING TOT OPRICHTING EN INSTANDHOUDING VAN TEHUIZEN VOOR RUST- EN HERSTELHOEVENDE. Sedert de laatste verantwoording ontving ik van N.N. te Kampen een steentje ad f 1.50 en van de Diaconie der Geref. Kerk te Zwolle een restant van een kledingactie ten bedrage van f 380.09. Voor het laatste bedrag kunnen wij niet minder dan 4750 steenen kopen! Hartelijk dank voor beide giften.

Naar aanleiding van verschillende brieven, die ik ontving, wil ik gaarne even mededeelen, dat het op te richten Tehuis niet in de eerste plaats bestemd is voor „Oude Broeders en Zusters", maar voor leden van onze Kerken, die rust behoeven of herstellend zijn.

Met hartelijke aanbeveling.

De secretaris van bovengenoemde stichting,

JAC. BOSCH Jzn,

Wezep, „Deawin", Cultuurweg P 108, postrekening 254331.

Hebt U al besteld het mooie boek van

Ds D. VAN DIJK van Groningen:

GIJ ZIJT GODS MEDEARBEIDERS?

Deze herdruk voorziet in een behoefte. Alle jonge mensen van Gereformeerde belijdenis moet het in handen gegeven worden. Het is een boek voor verloofden, jong-gehuwden, en ook voor ouders en opvoeders. Het behandelt de moeilijke en kritieke periode van het jeugdleven, waarin zoveel zich ten goede of ten kwade wenden kan.

Het werk is uitstekend uitgevoerd, in mooie band en op prima papier gedrukt. Een uitstekend verjaardagsgeschenk. De christelijke pers is unaniem vol lof.

De prijs is slechts f 4.50.

Verkrijgbaar bij de boekhandel of rechtstreeks bij de uitgevers:

Oosterbaan & Le Cointre N.V. te Goes - Girón 36000

Boekbinderij VAN KUIJK

Voor al Uw Bindwerk.

Reformatie f 3.75

Catechismus f 2.35

Alle toezendingen onder rembours.

Zalmstraat 1 - Scheveningen

En nu... allemaal!

Deze zangbundel heeft in de pers zeer de aandacht getrokken. Heeft U de bundel al in Uw bezit? Prijs f 7.90.

Bestelbaar bij de boek- en muziekhandel of rechtstreeks bij de Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. TE GOES.

Geschiedenis ener Martelaarskerk (Het Protestantisme in Frankrijk)

door Prof. J. CHAMBON.

Vertaald door Ds P. VAN DER KRAAN.

In dit werk maken wij op grondige manier kennis met de geschiedenis van de Franse Martelaarskerk, een geschiedenis, welke in ons land nog maar al te weinig bekend is. Het boek is op ontroerende wijze geschreven en spant van het begin tot het eind de aandacht. De pers schreef al terstond schitterende recensies over dit werk.

Het verschijnt in prachtband, met goud opdruk, op prima houtvrij papier, 216 pagina's. Prijs f 5.50.

Wie abonné wordt op de R(eformatie) B(oeken) S(erie), R.B.Serie, ontvangt het werk voor de spotprijs van f 2.90. Men abonneert zich voor een jaar, waarin vier boeken verschijnen op theologisch, exegetisch, historisch, sociaal of cultureel terrein. Een schitterende manier om op goedkope wijze een eigen bibliotheek te vormen van blijvende waarde. Vraagt ons prospectus. Verkrijgbaar bij de boekhandel of rechtstreeks bij de Uitgevers:

Oosterbaan & Le Cointre N.V. te Goes - Girón 36000